

Atvinnuveganefnd Alþingis
Alþingi við Austurvöll
101 Reykjavík

Reykjavík, 27. október 2022.

Efni: Umsögn um frumvarp þingmanna Framsóknarflokks og Sjálfstæðisflokks um breytingu á búvörulögum (afurðastöðvar í kjötiðnaði).

Vísað er til umsagnarbeiðni atvinnuveganefndar Alþingis, dags. 14. október sl., en þar var óskað eftir umsögn Samtaka afurðastöðva í mjólkuriðnaði (hér eftir „SAM“) um frumvarp til laga um breytingu á búvörulögum (hér eftir „**frumvarpið**“). Flutningsmenn frumvarpsins eru þingmenn Framsóknarflokksins, þau Þórarinn Ingi Pétursson, Lilja Rannveig Sigurgeirsdóttir, Stefán Vagn Stefánsson, Halla Signý Kristjánsdóttir, Líneik Anna Sævarsdóttir, Hafdís Hrönn Hafsteinsdóttir, auk Ásmundar Friðrikssonar, þingsmanns Sjálfstæðisflokks. Umsagnarfrestur rennur út 27. október nk.

SAM tekur undir meginefni frumvarpsins, um að afurðastöðvum í kjötiðnaði verði, þrátt fyrir ákvæði samkeppnislaga, heimilt að sameinast, gera með sér samkomulag um verkaskiptingu og hafa með sér annars konar samstarf til þess að halda niðri kostnaði við framleiðslu, geymslu og dreifingu kjötvara. SAM mælir því með samþykkt frumvarpsins.

SAM telur rétt að fara yfir þau sjónarmið sem afstaða félagsins byggir á. Er félagið vel til þess fallið enda njóta afurðastöðvar í mjólkuriðnaði, félagsmenn í SAM, sambærilegrar undanþágu frá samkeppnislögum eins og lagt er til með fyrrnefndu frumvarpi þingmanna Framsóknarflokks og Sjálfstæðisflokks.

1. Almenn um frumvarpið

Í upphafi vill SAM benda á að frumvarpið er endurflutt en það var áður flutt á 149., 150., 151. og 152. lögjafarþingi (94. mál). Er miður að frumvarpið hafi ekki náð fram að ganga.

Sú breyting sem frumvarpið leggur til er í samræmi við undanfarandi vinnu á vegum aðila vegna endurskoðunar búvörusamninga, svo og einstakra fagráðuneyta. Hvað fyrri atriðið varðar vísast til tillagna og framvinduskýrslu samráðshóps um endurskoðun búvörusamninga til sjávarútvegs- og

landbúnaðarráðherra, dags. 3. júlí 2018.¹ Þá eru breytingatillögurnar enn fremur í samræmi við Samkomulag um breytingar á samningi um starfsskilyrði sauðfjárræktar frá 19. febrúar 2016 en samkomulag þetta var gert í ársbyrjun 2019.²

Þá er frumvarpið í samræmi við önnur gögn, unnin af sérfræðingum, en þau gögn benda til þess að svigrúm sé til hagræðingar milli afurðastöðva í kjötiðnaði. Vísast í þessu sambandi til úttektar KPMG, sem unnin var fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, en þar kom fram að svigrúm er til hagræðingar með sameiningu afurðastöðva.³ Þá er frumvarpið í samræmi við þróun sem átt hefur sér stað í nágrannalöndum Íslands en þar gilda almennar undanþágureglur fyrir bændur og fyrirtæki þeirra frá samkeppnisreglum. Vísast í þessu sambandi til skýrslu lagastofnunar Háskóla Íslands, sem unnin var fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, um undanþágur í Noregi og innan ESB fyrir bændur og fyrirtæki þeirra frá samkeppnisreglum.⁴ Þá eru ennfremur til staðar undanþágureglur í Svíþjóð, Finnlandi og Þýskalandi. Um efni þessara undanþágureglna vísast til viðauka með þessari umsögn.

Þá er frumvarpið í samræmi við boðaða landbúnaðarstefnu fyrir Ísland, sem unnin var af hálfu Björns Bjarnasonar, fv. ráðherra, og Hlédísi Sveinsdóttur, verkefnastjóra, fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti. Í 14. og 19. kafla hinnar nýju landbúnaðarstefnu er tiltekið að við mótun rekstrarskilyrða við framleiðslu landbúnaðarvara hér á landi verði ekki komist hjá því að líta til rekstrarskilyrða í nágrannalöndum Íslands. Þar segir m.a. í 14. kafla:

Fyrir liggur að bæði í Noregi og Evrópusambandinu eru almennari og rýmri ákvæði í löggjöf sem vikja til hliðar ákvæðum samkeppnislaga ef þau standa í vegi fyrir framkvæmd landbúnaðarstefnu sjónvalda.

Það er óhjákvæmilegt við mótun landbúnaðarstefnu eða stafrumhvefjís landbúnaðarins að hoi fa til þess hvaða reglur gilda um stafrsemi bænda og afurðastöðva í nágrannalöndum okkar og skapa aðilum hér ekki lakari skilyrði til rekstrar og hagræðingar en þar gilda, eftir því sem lançfræðilegar aðstæður leyfa

Með vísan til þess tekur SAM undir þau sjónarmið sem fram koma í greinargerð með frumvarpinu að efni þess sé í samræmi við réttarreglur sem gilda í helstu samkeppnislöndum Íslands og mælir allt framangreint með samþykkt frumvarpsins.

¹ Sjá tillögur og framvinduskýrslu samráðshóps hér: <https://www.stjornarradid.is/library/02-Rit--skyrslur-og-skrar/Samr%20a1%20sh%20pur_till%20gur_endursko%20un%20bav%20rusamnin ga.pdf>.

² Sjá samkomulagið hér á heimasíðu Bændasamtakanna:

<https://www.bondi.is/media/1/saudfjarraekt_samkomulag.pdf>.

³ Úttekt á afurðastöðvum, Ráðgjafasvið KPMG, unnið í júní 2018, sjá: <<https://www.stjornarradid.is/library/02-Rit--skyrslur-og-skrar/%C3%9Attect%20afur%C3%B0ast%C3%B6%C3%B0va%20-%20KPMG.PDF>>.

⁴ Skýrsla um undanþágur frá samkeppnisreglum er varða samstarf milli búvöruframleiðenda í ljósi EES-/ESB-réttar, útgefin 22. október 2021, sjá: <<https://lagastofnun.hi.is/sites/lagastofnun.hi.is/files/2021-04/Skyrsla-um-buvoruloggjof-2020.pdf>>.

2. Andstaða Samkeppniseftirlitsins

Ekki verður hjá því komist að benda á þá staðreynd, að þrátt fyrir faglega vinnu einstakra fagraðuneyta, sem öll benda til þeirrar niðurstöðu að nauðsynlegt sé að heimila samstarf og hagræðingu milli afurðastöðva í kjötiðnaði, þá hefur Samkeppniseftirlitið (SKE) verið því mótfallið.

Í þessu sambandi vísast til tillagna og framvinduskýrslu samráðshóps um endurskoðun búvörusamninga frá 3. júlí 2018. Í tillögum og framvinduskýrslu hópsins var talið nauðsynlegt að auka þyrfti samstarf og heimila samruna sláturhúsa en þar segir:

Fækka þarf sláturhúsum frá því sem nú er, en í dag eru þau tíu talsins, átta hefðbundin, eitt handverkssláturhús og eitt þjónustusláturhús. Í skýrslu KPMG „Úttekt á c furðarstöðvum“ kemur eftirfarandi fram: „Flestir í greininni teja að sláturhúsum þyrfti að fækka til að mæta mögulega minni framleiðslu, lakari c fkomu, tryggja betri nýtingu ac fanga og gera sláturleyfishc fum kle ft að innleiða skilvirkari framleiðslulinur í framtíðinni.“ Afurðaverð til bænda er með því lægsta sem þekktist í Evrópu. Með aukinni hagræðingu í slátrun og vinnslu ætti að nást ávinningur sem bæði skilar sér til bænda og neytenda, enda er eðlilegt að báðir njóti hans. Hópurinn hefur fengið þær skýringar að samkeppnis yfirvöld standi í vegi fyrir samruna sláturhúsa en hefur ekki fengið staðfest að svo sé.

SAM telur að enginn vafi sé til staðar um andstöðu SKE til tillagna um samstarf og samruna fyrirtækja í landbúnaði. Í umsögnum stofnunarinnar til nefndasviðs Alþingis hefur ítrekað komið fram andstaða og gagnrýni við tillögur sem gera ráð fyrir auknu samstarfi og samruna fyrirtækja í landbúnaði. Er sú afstaða í andstöðu við þá staðreynd að undanþágureglur gilda frá samkeppnisreglum í nágrannalöndum Íslands, auk þess sem undanþágureglur gilda í ESB-rétti.

3. Almennar undanþágur frá samkeppnislögum gilda í nágrannalöndum Íslands

Almennar undanþágur frá samkeppnislögum gilda í nágrannalöndum Íslands fyrir bændur og fyrirtæki þeirra. Þannig eru í gildi undanþágur frá samkeppnislögum fyrir framleiðslu landbúnaðarvara í Noregi, Svíþjóð, Finnlandi og Þýskalandi. Þar hefur undanþága í norskum rétti sérstaka þýðingu, enda er Noregur aðili að EFTA, eins og Íslands, og er jafnframt aðili að EES-samningnum. Verður því fjallað um norsku undanþáguna sérstaklega, en um undanþágur í Svíþjóð, Finnlandi og Þýskalandi vísast til viðauka 1 með þessari umsögn.

Almenn undanþága norsks réttar fyrir framleiðendur landbúnaðarvara og fyrirtæki þeirra felur í sér undanþágu frá 10.-11. gr. norsku samkeppnislaganna en þau ákvæði eru sambærileg efni 10.-11. gr. íslensku samkeppnislaganna. Í 2. mgr. 3. gr. norsku samkeppnislaganna segir:

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra hele eller deler av denne lov for bestemte markeder eller næringer. Kongen i statsråd skal ved forskrift fastsette de unntak fra §§ 10 og 11 som er nødvendige for å gjennomføre landbruks- og fiskeripolitikken.

Árið 2004 setti norski konungurinn reglugerð þar sem mælt var fyrir um undanþágu fyrir framleiðendur landbúnaðarvара:

§ 2. Unntak for produksjon og omsetning som er regulert i lov, forskrift eller i avtale mellom staten og næringsorganisasjoner

Konkurranseloven § 10 og § 11 kommer ikke til anvendelse på avtaler, beslutninger, samordnet c̄ptreden mellom, eller ensidige handlinger foretatt av, primærprodusenter eller deres organisasjoner som er i samsvar med:

- a) *lov eller forskrift som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter, eller*
- b) *avtale mellom staten og næringsorganisasjoner som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter.*

Produksjon og omsetning skal i denne sammenheng også omfatte forskning og utvikling, foredling, distribusjon, markedsføring og andre tiltak for å bringe produktet frem til markedet.

Því er ljóst að undanþága gildir fyrir bændur, framleiðendur landbúnaðarvара, og fyrirtæki þeirra frá norskum samkeppnisreglum að því marki sem slíkt er nauðsynlegt til að framkvæma norska landbúnaðarstefnu.

Ekkert er því til fyrirstöðu að sambærileg leið verði farin hér á landi. Þannig getur íslenska ríkið í skjóli fullveldisréttar síns kveðið á um rekstrarskilyrði landbúnaðar hér á landi. Er það t.d. gert í núgildandi búvörulögum nr. 99/1993, með áorðnum breytingum, en þar er að finna birtingarmynd þeirrar landbúnaðarstefnu sem nú er rekin.

Í tilgangsrákvæði laganna er t.a.m. að finna yfirlýsingu löggjafans um að tilgangur laganna sé m.a. að stuðla að framförum og aukinni hagkvæmni í búvöruframleiðslu og vinnslu og sölu búvара til hagsbóta fyrir framleiðendur og neytendur. Þá er mælt fyrir um að kjör þeirra sem landbúnað stunda skuli vera í sem nánustu samræmi við kjör annarra stétta.

Þessi tilgangur hefur ekki náðst en telja má að með samþykkt undanþágureglu frumvarpsins aukist líkur á því að þessum tilgangi verði náð. Er það gert í Noregi, svo og í rétti annarra ríkja, s.s. Svíþjóðar og Finnlands, auk ESB-réttar.

4. Undanþága fyrir framleiðendur landbúnaðarvara gilda í ESB-rétti

Árið 2013 samþykkti Evrópusambandið reglugerð nr. 1308/2013 um sameiginlegt markaðskerfi fyrir landbúnaðarafurðir. Með reglugerðinni er ætlað að koma á fót sameiginlegu markaðskerfi fyrir landbúnaðarafurðir. Í reglugerðinni er mælt fyrir um undanþágur frá samkeppnisreglum sambandsins en umræddar undanþágur eiga sér langa sögu, eða allt til 6. áratugar síðustu aldar.

Í 152. gr. reglugerðarinnar er mælt fyrir um að aðildarríki geti viðurkennt samtök framleiðenda í tilteknum geira og stefna að tilteknu markmiði. Hér verða tekin nokkur dæmi: (i) að tryggja að framleiðsla sé skipulögð og löguð að eftirspurn, einkum að því er varðar gæði og magn, (ii) að efla framboð og setningu afurðanna, sem aðilar að samtökunum framleiða, á markað, þ.m.t. með beinni markaðssetningu, (iii) að hagræða framleiðslukostnaði og ávöxtun fjárfestinga til að koma til móts við staðla varðandi umhverfið og velferð dýra, og halda verði framleiðenda stöðugu, (iv) að framkvæma rannsóknir og þróa framtaksverkefni varðandi sjálfbærar framleiðsluaðferðir, nýstárlegar starfsvenjur, samkeppnishæfni í atvinnulífinu og markaðsþróun, (v) að stuðla að sjálfbærri nýtingu á náttúruauðlindum og að draga úr loftslagsbreytingum, og (vi) að þróa framtaksverkefni á sviði kynningar og markaðssetningar.

Í 2. mgr. 209. gr. reglugerðarinnar er svo mælt fyrir um undanþágu frá 101. gr. TFEU (e. Treaty on the Functioning of the European Union), þ.e. samkeppnisreglum ESB, fyrir bændur og viðurkennd samtök þeirra, en ákvæðið hljóðar svo:

„Ákvæði 101. gr. (1. mgr.) sáttmálans um stafrshætti Evrópusambandsins gilda ekki um samninga, ákvarðanir og samstilltar aðgerðir bænda, bændasamtaka eða samtaka slíkra samtaka, eða samtaka framleiðenda sem eru viðurkennd skv. 152. gr. þessarar reglugerðar, eða félaga samtaka framleiðenda sem eru viðurkennd skv. 156. gr. þessarar reglugerðar, sem varða framleiðslu eða sölu á landbúnaðarafurðum eða notkun sameiginlegrar aðstöðu til geymslu, meðhöndlunar eða vinnslu á landbúnaðarafurðum, nema þegar það stcfnar markmiðum 39. gr. sáttmálans í hættu.“

Annað dæmi um heimildir til að víkja frá almennum samkeppnisreglum ESB er í 150. gr. reglugerðarinnar en þar er fjallað um hvernig stjórnar megi framboði á ákveðnum ostum með því markmiði að aðlaga framboð ákveðinna tegunda osta að eftirspurn.

Því er ljóst að víðtækar undanþágur gilda fyrir bændur og samtök þeirra, svo og samtök viðurkenndra framleiðenda, frá samkeppnisreglum ESB. Undanþágan tekur til 101. gr. TFEU en sú grein samsvarar 10. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005. Um þessa undanþágu ESB réttar vísast til viðauka 2 með umsögn þessari.

5. Undanþága fyrir afurðastöðvar í mjólkuriðnaði og áhrif hennar

Eins og fyrr segir er nú í gildi undanþága í 71. gr. búvörulaga nr. 99/1993 sem heimilar, þrátt fyrir ákvæði samkeppnislaga, samruna og samstarf afurðastöðva í mjólkuriðnaði. Þessi lagaregla var sett með breytingalögum nr. 85/2004 en ástæðan fyrir setningu þessarar reglu var sú brýna nauðsyn að sameina afurðastöðvar í mjólkuriðnaði vegna erfiðrar fjárhagsstöðu í landbúnaði. Átti það ekki síst við um mjólkuriðnaðinn, en sú staða er nú uppi varðandi kjötiðnaðinn.

Áhrif núgildandi 71. gr. búvörulaga hefur haft mjög jákvæð áhrif á íslenskan mjólkuriðnað. Í skýrslu Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands frá júní 2015 – Mjólkurvöruframleiðsla á Íslandi; staða og horfur – er fjallað um árangur í hagræðingu í mjólkuriðnaði, fækkun afurðastöðva og raunlækkun mjólkurafurða á árunum 2003-2013.⁵ Hagræði af lækkun vinnslukostnaðar sem skilað hefur verið til bænda og neytenda var metið um 3 milljarða á verðlagi ársins 2013 en telja verður það stórkostlegan árangur. SAM vilja í þessu sambandi einnig benda á að starfsmönnum SAM, og aðildarfélaganna samtakanna, fækkaði samanlagt um nálægt 30% á árunum 2006-2016, á sama tíma og unnið magn mjólkur jókst um 28% á sama tímabili. Því er ljóst, að með samstarfi aðildarfélaganna SAM í skjóli takmarkaðrar og skilyrtrar undanþágu frá samkeppnislögum, er óumdeilt, að náðst hefur mikil hagræðing í mjólkuriðnaði. SAM telur að ekkert sé því til fyrirstöðu að ná sama árangri í kjötiðnaði verði frumvarpið að lögum.

6. Niðurlag

Með vísan til framangreinds ber að samþykkja frumvarp þingmanna Framsóknarflokks og Sjálfstæðisflokks.

Að síðustu ber að taka fram að samkvæmt Bændasamtökum Íslands áætla Hagstofa Íslands að framleiðsluvirði landbúnaðarins hafi verið 46,7 milljarðar árið 2019 og nautgripæræktin hafi átt 28,7% af þeirri upphæð. Samkvæmt tölum frá Mælaborði landbúnaðarins voru 750 bújáraeigendur með nautgripi á Íslandi árið 2020.

SAM eru tilbúin að veita frekari upplýsingar og mæta á fund nefndarinnar.

Fyrir hönd

Samtaka afurðastöðva í mjólkuriðnaði sf.

Sigurjón R. Rafnsson,
stjórnarformaður SAM

⁵ Sjá nánar Mjólkurvöruframleiðsla á Íslandi – staða og horfur, Hagfræðistofnun Háskóla Íslands, hér: <https://ioes.hi.is/files/2021-05/Mjolkurvorumframleidsla-a-Islandi-Stada-og-horfur.pdf>.

VIÐAUKI 1:

UNDANÞÁGUR FRÁ SAMKEPPNISLÖGUM FYRIR BÆNDUR OG FYRIRTÆKI ÞEIRRA Í SÆNSKUM, FINNSKUM OG ÞÝSKUM RÉTTI

A. Svíþjóð (Konkurrenslag 2008:879)

1. Sænsku samkeppnislögin voru samþykkt í sænska þinginu árið 2008. Markmið laganna er að ryðja úr vegi og vinna gegn hindrunum á virkri samkeppni í framleiðslu og viðskiptum með vörur, þjónustu og önnur gæði.
2. Í 1. gr. 2. kafla laganna er mælt fyrir um bannreglu sambærilegri 10. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005. Umrætt ákvæði 1. gr. 2. kafla sænsku samkeppnislaganna bannar því alla samninga og samþykktir fyrirtækja, hvort heldur þær eru bindandi eða leiðbeinandi, og samstilltar aðgerðir sem hafa það að markmiði að koma í veg fyrir samkeppni, hún takmörkuð eða henni raskað.
3. Í 4. gr. 2. kafla sænsku samkeppnislaganna er hins vegar mælt fyrir um undanþágu frá þessari bannreglu. Ákvæðið er svohljóðandi:

Förbudet i 1 § gäller inte för sådana avtal inom en primär lantbruksförening eller dess dotterföretag som avser samverkan mellan föreningens medlemmar om
1. produktion, insamling, förädling, försäljning eller därmed sammanhängande verksamhet såsom användandet av gemensamma anläggningar, lagring, beredning, distribution eller marknadsföring i fråga om jordbruksprodukter, trädgårdsprodukter eller skogsprodukter, eller
2. inköp av varor eller tjänster för sådan verksamhet som avses i 1.

Första stycket gäller dock inte avtal som har till syfte eller ger till resultat

1. att en medlems fria rörlighet på marknaden förhindras eller försvåras

a) i fråga om valet av avnämare eller leverantör,

b) i fråga om möjligheten att lämna föreningen, eller

c) i annat avseende av motsvarande betydelse, eller

2. att försäljningspriser direkt eller indirekt fastställs på varor när försäljningen sker direkt mellan medlemmen och tredje man.

4. Samkvæmt framansögðu gildir undanþága frá samkeppnislögum fyrir frumframleiðendur landbúnaðarvara og dótturfélög þeirra um samstarf sem lýtur að framleiðslu, söfnun, vinnslu, sölu eða skyldrar starfsemi, s.s. notkun sameiginlegrar aðstöðu, geymslu, undirbúning, dreifingu eða markaðssetningu landbúnaðar-, garðyrkju- eða skógræktarafurða eða kaup á vörum eða þjónustu vegna ofangreindrar starfsemi.

B. Finnland (Konkurrenslag No. 948/2011)

1. Finnsku samkeppnislögin voru samþykkt í finnska þinginu árið 2011. Í 1. gr. laganna er mælt fyrir um að markmið laganna sé að vernda áreiðanlega og skilvirka efnahagslega samkeppni frá skaðlegum samkeppnishömlum.

2. Um gildissvið er fjallað í 2. gr. Samkvæmt 1. mgr. 2. gr. taka lögin ekki til samninga eða ráðstafana á vinnumarkaði. Þá segir í 2. mgr. 2. gr. að lögin taki ekki til framleiðenda landbúnaðarvara. Ákvæði er svohljóðandi (í enskri þýðingu finnska samkeppniseftirlitsins og ráðuneytis viðskipta og vinnumarkaðar):

Section 5 of this Act shall not be applied to arrangements by agricultural producers, associations of agricultural producers, sector-specific associations, and any associations formed by these sector-specific associations concerning the production or sales of agricultural products or the use of common storage, processing or refining facilities if the arrangement fulfils the substantive requirements established in accordance with Section 42 of the Treaty on the Functioning of the European Union, under which the rules on competition of Articles 101 and 102 of the said Treaty shall not apply.

3. Samkvæmt framansögðu tekur 5. gr. finnsku samkeppnislaganna ekki til samninga eða ráðstafana framleiðenda landbúnaðarvara, samtaka sérgreinasambanda eða annarra samtaka að því marki sem samstarf þeirra varðar framleiðslu eða sölu landbúnaðarvara eða notkun sameiginlegrar geymsluaðstöðu eða úrvinnslubúnaðar ef samningar eða ráðstafanir fullnægja áskilnaði 101.-102. gr. TFEU. Rétt er að geta þess að 5. gr. finnsku samkeppnislaganna er sambærileg bannreglu 10. gr. íslensku samkeppnislaganna.

C. Þýskaland (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen)

1. Þýsku samkeppnislögin voru samþykkt í þýska Sambandsþinginu árið 2013. Í 1. gr. laganna er mælt fyrir um sambærilega bannreglu og er að finna í 10. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005. Þannig er tiltekið í 1. gr. þýsku laganna að bannaðir séu samningar milli fyrirtækja, ákvarðanir samtaka fyrirtækja og samstilltar aðgerðir sem miða að því eða verða til þess að koma í veg fyrir, takmarka eða raska samkeppni.
2. Í 5. kafla þýsku laganna er fjallað um sérreglur sem gilda skulu fyrir tiltekna þætti þýsk efnahagslífs. Í 28. gr. er að finna undanþágureglur fyrir þýskan landbúnað. Ákvæði er svohljóðandi (í enskri þýðingu þýska samkeppniseftirlitsins):

(1) Section 1 shall not apply to agreements between agricultural producers or to agreements and decisions of associations of agricultural producers and federations of such associations which concern:

1. *the production or sale of agricultural products, or*
2. *the use of joint facilities for storing, treating or processing agricultural products.*

(2) Section 1 shall not apply to vertical resale price maintenance concerning the sorting, labelling or packaging of agricultural products.

(3) Agricultural products shall be the products listed in Annex I to the Treaty on the Functioning of the European Union as well as the goods resulting from the treatment or processing of such products, insofar as they are commonly treated or processed by agricultural producers or their associations.

3. Af þessu ákvæði leiðir að bannákvæði þýsku samkeppnislaganna gildir ekki um samninga milli framleiðenda landbúnaðarvара og samtaka þeirra sem lúta að framleiðslu eða sölu landbúnaðarafurða, notkun sameiginlegrar aðstöðu og meðhöndlunar landbúnaðarvара. Þá gildir bannákvæðið ekki um lóðréttu samninga sem taka til flokkunar, vörumerkingar og þökkunar landbúnaðarvара.

VIÐAUKI 2:

UNDANÞÁGUR FRÁ SAMKEPPNISLÖGUM EVRÓPUSAMBANDSINS

1. Víðtækar undanþágureglur gilda í ESB um framleiðslu landbúnaðarvara. Í gildi er reglugerð ESB nr. 1308/2013 um stofnun sameiginlegs markaðar með landbúnaðarafurðir.⁶ Í 152. gr. reglugerðarinnar er mælt fyrir um að aðildarríki geti viðurkennt samtök framleiðenda í tilteknum geira og stefna að tilteknu markmiði. Hér verða tekin nokkur dæmi:
 - i. að tryggja að framleiðsla sé skipulögð og löguð að eftirspurn, einkum að því er varðar gæði og magn,
 - ii. að efla framboð og setningu afurðanna, sem aðilar að samtökunum framleiða, á markað, þ.m.t. með beinni markaðssetningu,
 - iii. að hagræða framleiðslukostnaði og ávöxtun fjárfestinga til að koma til móts við staðla varðandi umhverfið og velferð dýra, og halda verði framleiðenda stöðugu,
 - iv. að framkvæma rannsóknir og þróa framtaksverkefni varðandi sjálfbærar framleiðsluaðferðir, nýstárlegar starfsvenjur, samkeppnishæfni í atvinnulífinu og markaðsþróun,
 - v. að kynna og veita tæknilega aðstoð vegna notkunar á umhverfisvænum ræktunaraðferðum og framleiðslutækni og góðum starfsvenjum á sviði velferðar dýra,
 - vi. að kynna og veita tæknilega aðstoð vegna notkunar á framleiðslustöðlum til að bæta gæði afurða og þróa afurðir með verndaða upprunatáknun, verndaða landfræðilega merkingu eða landsbundna gæðamerkingu,
 - vii. að hafa umsjón með aukaafurðum og stjórnun úrgangs, einkum til að vernda gæði vatns, jarðvegs og landslags og til að varðveita eða auka líffræðilega fjölbreytni,
 - viii. að stuðla að sjálfbærri nýtingu á náttúruauðlindum og að draga úr loftslagsbreytingum,
 - ix. að þróa framtaksverkefni á sviði kynningar og markaðssetningar,
 - x. að halda utan um þá gagnkvæmu tryggingasjóði sem um getur í aðgerðaáætlunum í aldin- og grænmetisgeiranum sem um getur í 2. mgr. 31. gr. þessarar reglugerðar og skv. 36. gr. reglugerðar (ESB) nr. 1305/2013,
 - xi. að veita þá tæknilegu aðstoð sem er nauðsynleg til að nýta megi framvirka markaði og tryggingakerfi.

⁶ Fullt heiti reglugerðarinnar er Regulation (EU) No. 1308/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 establishing a common organisation of the markets in agricultural products. Sjá hér: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1308&from=EN>.

2. Í 170. gr. reglugerðar ESB nr. 1308/2013 er svo mælt fyrir um að viðurkennd samtök framleiðenda í nauta- og kálfakjötsgeiranum megi setja á markað afurðirnar sem aðilar að samtökunum framleiða og hagræða framleiðslukostnaði, megi gera samninga fyrir hönd aðila sinna, að því er varðar sameiginlega framleiðslu þeirra eða hluta af henni. Í 2. mgr. 209. gr. reglugerðarinnar er svo mælt fyrir um undanþágu frá 101. gr. TFEU, þ.e. samkeppnisreglum ESB, fyrir bændur og viðurkennd samtök þeirra, en ákvæðið hljóðar svo:

*„Ákvæði 101. gr. (1. mgr.) sáttmálans um stafrshætti Evrópusambandsins **gilda ekki um samninga, ákvarðanir og samstilltar aðgerðir bænda, bændasamtaka eða samtaka slikra samtaka, eða samtaka framleiðenda sem eru viðurkennd skv. 152. gr. þessarar reglugerðar, eða félaga samtaka framleiðenda sem eru viðurkennd skv. 156. gr. þessarar reglugerðar, sem varða framleiðslu eða sölu á landbúnaðarafurðum eða notkun sameiginlegrar aðstöðu til geymslu, meðhöndlunar eða vinnslu á landbúnaðarafurðum, nema þegar það stcfnar markmiðum 39. gr. sáttmálans í hættu.**“*

3. Af framansögðu leiðir að víðtækar undanþágur gilda fyrir bændur og samtök þeirra, svo og samtök viðurkenndra framleiðenda, frá samkeppnisreglum ESB. Undanþágan tekur til 101. gr. TFEU en sú grein samsvarar 10. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005.